

Matkatee ja Mõniste rattarajaga piirneva riigimetsa majandamise kava aastatel 2020-2030

Koostaja: Risto Sepp

20. november 2020

Sisukord

[I Ülevaade matkatee ja Mõniste rattarajaga piirneva metsa majandamise kavaga hõlmatud riigimetsadest](#)

[II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel](#)

[III Metsade majandamise kava matkatee ja Mõniste rattarajaga piirnevates riigimetsades aastatel 2020–2030](#)

[IV Mõisted](#)

Hea lugeja!

Mets on Eesti rikkus. Meile kõigile on oluline, et meie metsad oleksid elujõulised, erinevas vanuses, mitmekesised ja terved. Selline seisund saavutatakse metsa kasvatades, kasutades, uuendades ja kaitstes. Nõnda tagame, et igal järgmisel põlvkonnal on samaväärselt meiega noort metsa, keskealist metsa ja raieküpsset metsa ning võimalus kasutada nende metsadega kaasnevaid hüvesid. Erinevas vanuses mets on vajalik ka ökoloogilise mitmekesisuse tagamiseks, sest eri liigid vajavad erinevaid tingimusi ja elupaiku.

Enamus Eesti metsadest on poollooduslikud ehk inimene on need kunagi istutanud ning loodus teisi puuliike omalt poolt lisanud. Elujõulise metsa saamiseks järgnevad istutamisele metsakasvatustööd. Kui mets saab raieküpseks, siis puit raiutakse ja asemele kasvatatakse uus mets.

Metsa kasvatamise võtted on erinevad ja need olenevad kohapealsetest looduslikest tingimustest. Eesti tingimustes on kõige tulemuslikum uuendada metsa lageraiega, millega luuakse taimede kasvuks soodsad valgustingimused. Looduslikult on lageraiele sarnaseid tingimusi varem loonud põlengud ja tormid, mida täna aga esineb harvem ja väiksemal pindalal kui sada aastat tagasi.

Püsimetsamajandust pärsib Eestis enamasti metsade liigiline koosseis ja metsamuldade viljakus. Uue metsa kasvatamine vana metsa varjus on võimalik vaid väheviljakates männikutes, mida on Eestis vaid 6% metsamaast.

Metsa raiudes saame taastuvat ja keskkonnasõbralikku materjali, mida kasutame energia saamiseks, ehituses, mööblitööstuses, paberi tootmiseks ja paljuks muuks. Lisaks luuakse riigimetsas looduses liikumise võimalusi, kaitstakse loodusväärtusi ja kultuuriobjekte ning toetatakse teadusuuringuid.

Selleks, et säilitada matkatee ja Mõniste rattarajaga piirneva metsa püsimine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus, oleme kokku pannud matkatee ja Mõniste rattarajaga piirneva riigimetsa majandamise kava aastateks 2020–2030.

I Ülevaade matkatee ja Mõniste rattarajaga piirneva metsa majandamise kavaga hõlmatud riigimetsadest

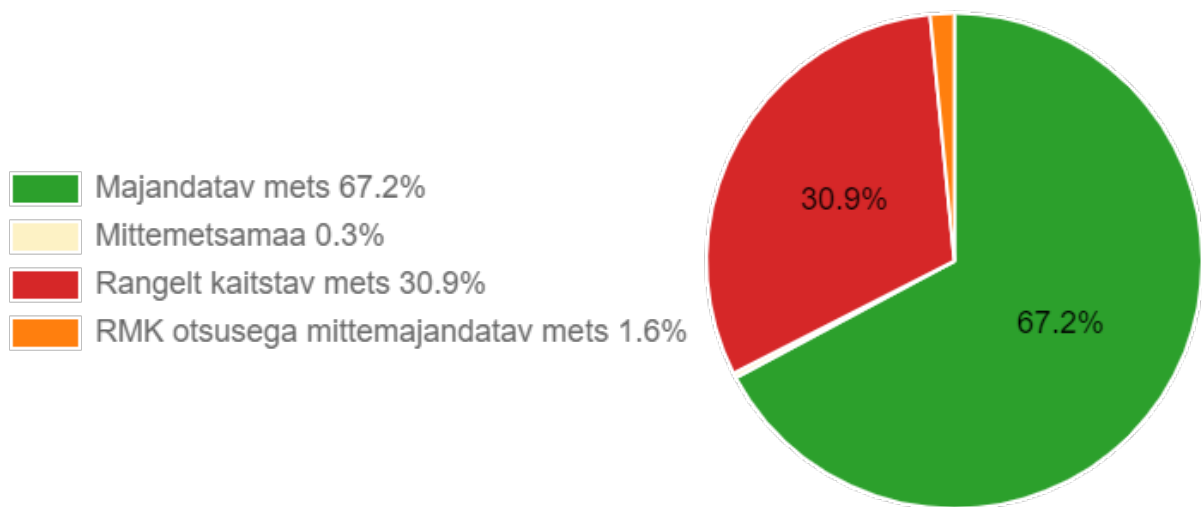
Matkatee ja Mõniste rattarajaga piirneval alal (edaspidi matkatee) asub RMK hallatavat metsamaad 433,4 ha (tabel 1). Sellest 30,9% asub looduskaitse rangeimas vööndis, kus mitte mingit metsa majandamist ei toimu. 1,6% on metsad, mille RMK on oma otsusega arvanud majandamisest välja. Sinna me metsamajandustöid ei planeeri.

67,2% on majandatavad metsad, kus metsa kasvatamine ja uuendamine toimub arvestades seadustest ja säästva metsamajandamise sertifikaatidest tulenevate piirangutega.

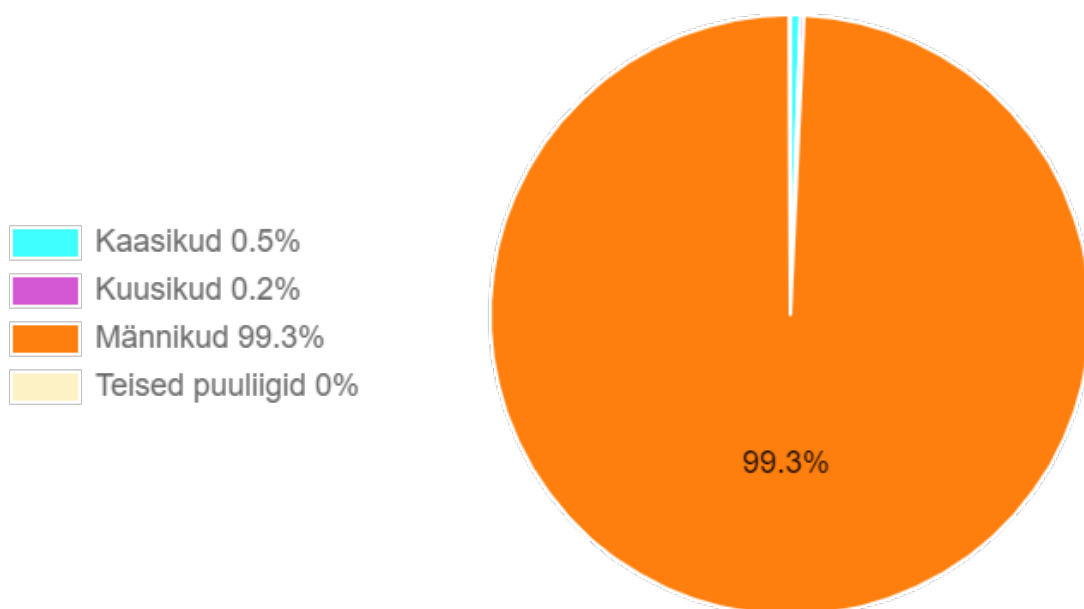
Tabel 1. Riigimetsamaa jagunemine hektarites (ha) majandamiskategooriate järgi.

Rangelt kaitstav mets	134
RMK otsusega mitte majandatav mets	6.8
Mittemetsamaa	1.4
Kokku	142.2
Majandatav mets	291.2
Kõik kokku	433.4

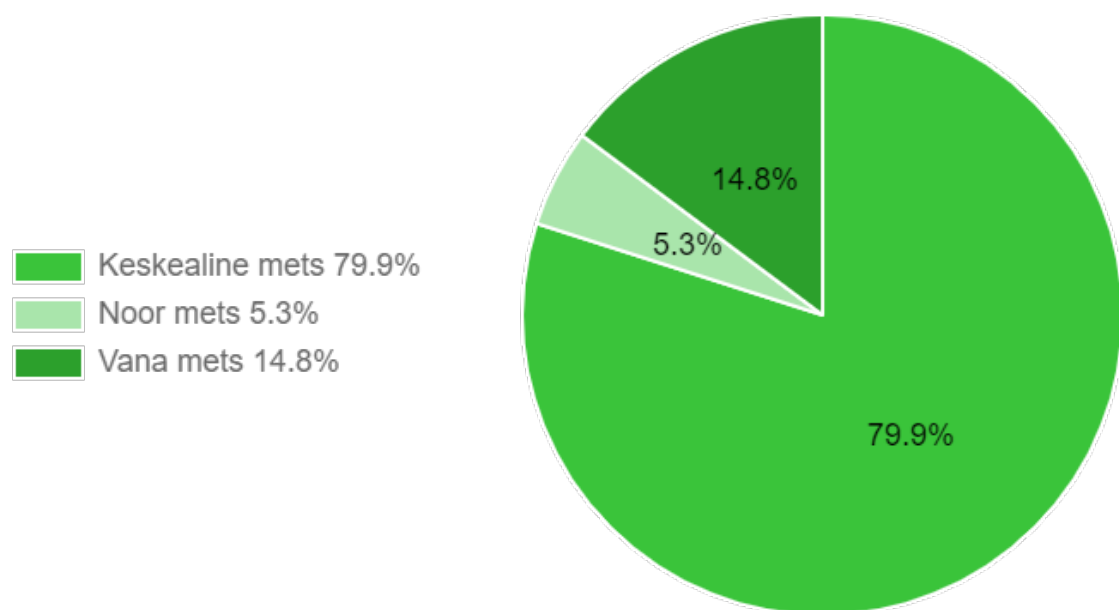
Kavaga hõlmatud metsade pindala on kokku 433,4 ha. Nendest metsadest enamuse moodustavad männikud. Ülejäänud puuliigid (kuused, kased) on esindatud vähesel määral (joonis 2).

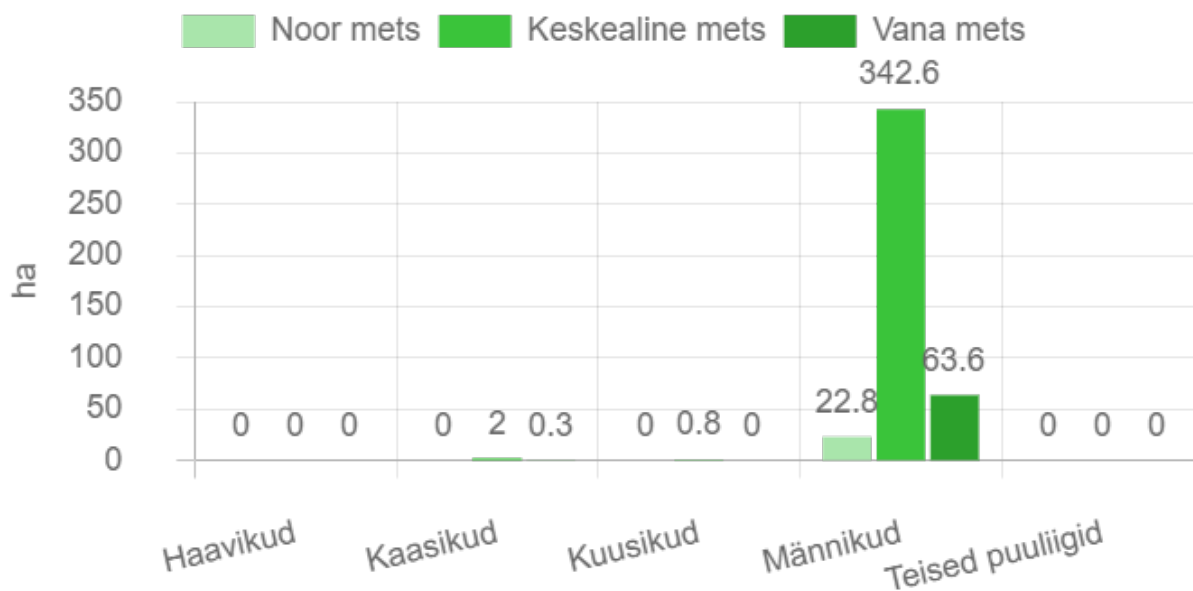
Joonis 1. Ala metsade jagunemine majandamise kategooriatesse (ha).

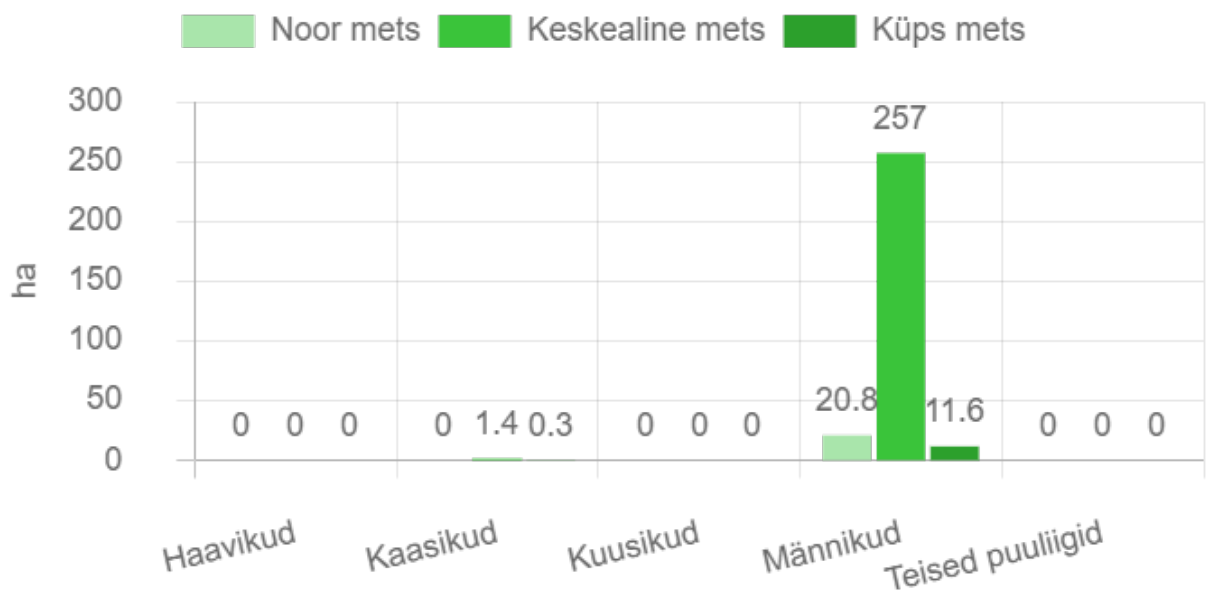
Joonis 2. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%).

Joonis 3. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus protsentides.

Joonis 4. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa

Joonis 5. Ala majandatavate metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa.

II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel

Metsi majandatakse viisil, et oleks tagatud metsade uuenemine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus. Tuleviku metsahoiu mõttes planeerime metsade uuendamist sihiga tagada puistute ühtlasem jagunemine vanusegruppidesse.

Metsade majandamist tutvustatakse kogukonnale täiendavalt infokoosolekutel, mis toimuvad hiljemalt raietele eelneva aasta 1. detsembriks.

- Uus mets pannakse lankidel kasvama hiljemalt kahe aasta jooksul pärast raiet.
- Kõige enne raiutakse metsad, mis on vanemad või mille tervislik seisund on halb.
- Raied planeeritakse selliselt, et raiutaks võimalikult harva.
- Raielangid püütakse sobitada maastikku. Raiete puhul püütakse mitte tükeldada väljakujunenud metsamassiive ning välditakse suurte avatud vaadete tekkimist.
- Lageraie lankidega ei ületata väljakujunenud metsaradasid ja teid.
- Lageraie puhul jälgitakse selle kõrvale jääva ala olukorda. Uuel langil ei alustata lageraiega enne, kui kõrvaloleval langil kasvab ca 1 meetri kõrgune noor mets.
- Teede ja radade ääres jäetakse lageraie langile tavapärasest rohkem säilikpuid (20–70 tk/ha) või säilikpuude suuremaid gruppe.
- Noortes ja keskealistes metsades tehakse hooldusraiet vastavalt metsade vajadustele.
- Eriolukordade – tormi- ja muude oluliste metsakahjustuste – tõttu tekkivatest töödest teavitab RMK kogukonda eraldi ning need võivad tuua kavandatud töödesse muudatusi.

III Metsade majandamise kava matkatee ja Mõniste rattarajaga piirnevates riigimetsades aastatel 2020–2030

Selleks, et võrdsustada puistute vanuselist jaotust ja tagada Mustjõe ning Läti piiri vahelise ala matkatee ümbruse metsa püsimine, tuleb siinseid metsi järk-järgult uuendada. RMK uuendab metsi põhimõttel, et alal saaks kasvama raiutud metsaga vähemalt samaväärne mets ja kohtades, kus see on võimalik, kasutatakse selleks turberaiet.

Männikute uuendamisel kasutame maastikku sobitatud ja kohapealseid olusid arvestavat lageraiet. Arvestame metsa majandamisel metsise elupaikadega ja kaitsest tulenevate piirangutega. Liigendatud maastik annab võimaluse sobitatda raieid loodusesse.

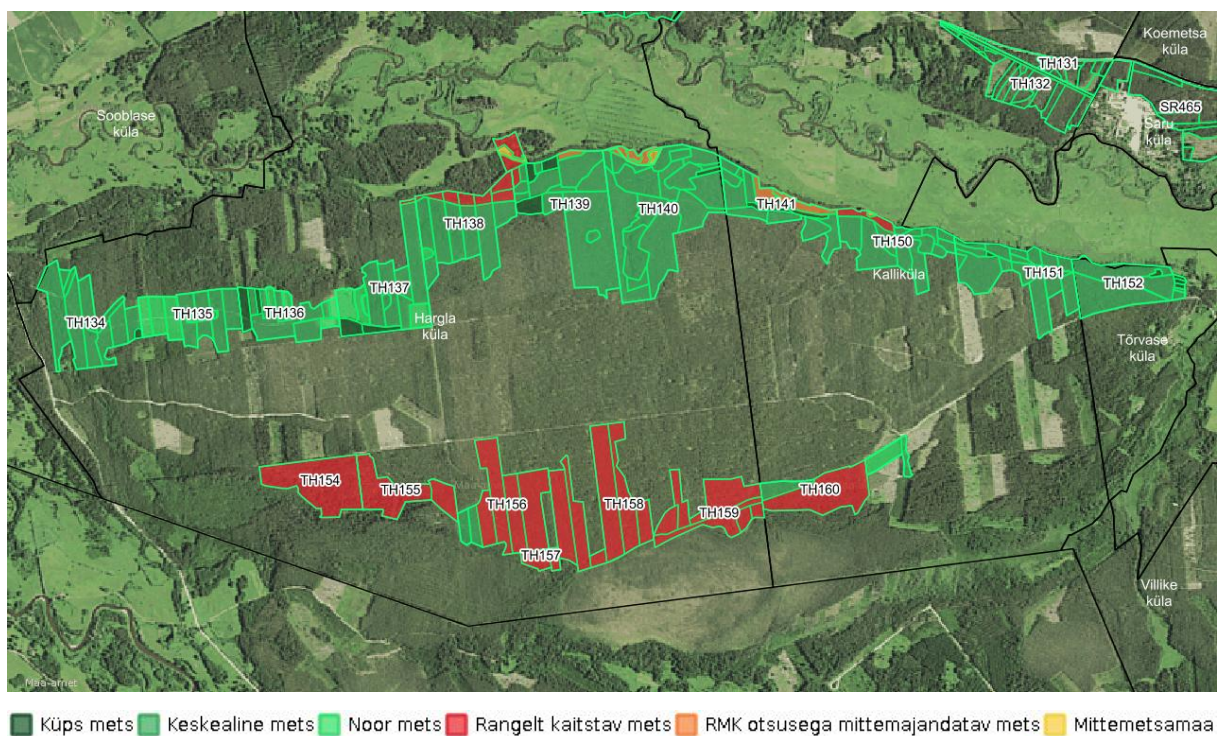
Metsa läbib RMK Peraküla-Aegviidu-Ähijärve matkatee ja Haanja-Karula-Mõniste rattarada. Arvestame matkamise hooajalisusega ja reegline teostame raied väljaspool külastuse tipphooaega (suurim külastatavus juunist augustini).

Arvestades majanduspiirangutega ja majandatava metsa vanuselist ja puuliigilist koosseisu ning kasvutingimusi, on matkatee ümbruses kasvavate riigimetsade korrashoiuks vaja teha lähema 10 aasta jooksul lageraieid kokku 5,3 ha ja harvendusraieid 30,6 ha (tabel 2). Sellise raie mahuga on võimalik säilitada hea metsade juurdekasv (joonis 7).

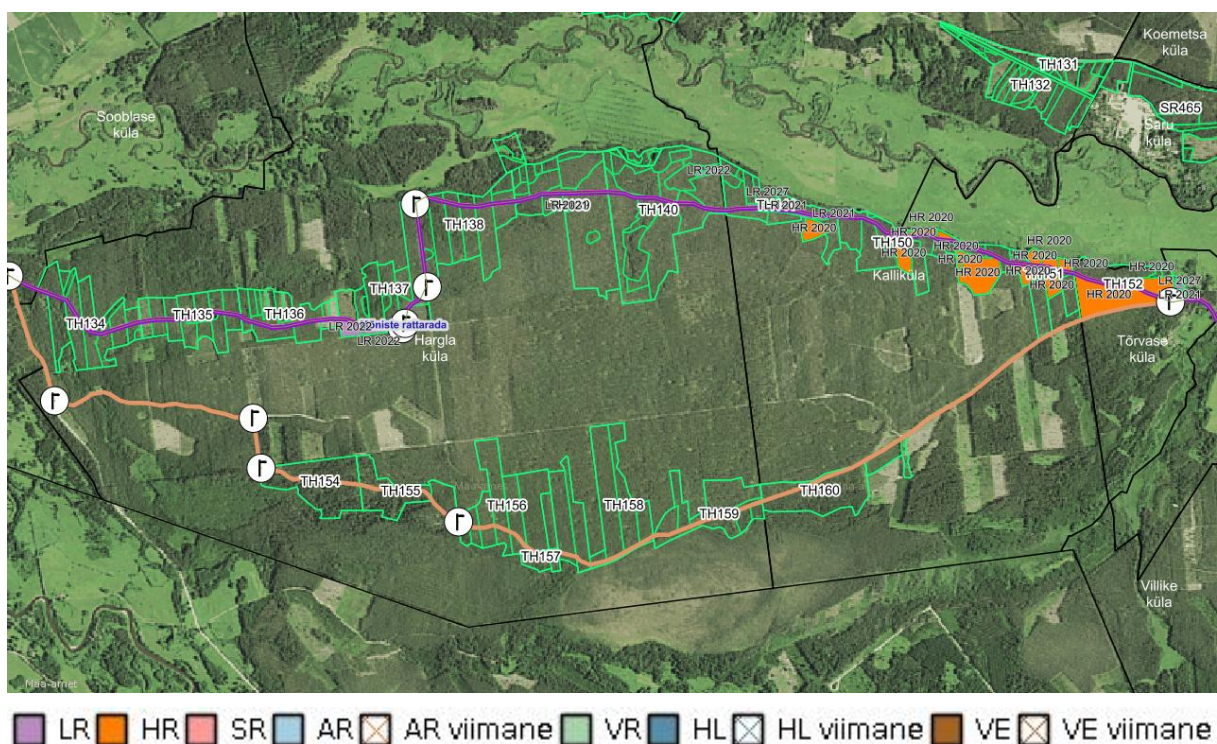
Raied plaanime teha neljas etapis – 2020. aastal, 2021.aastal, 2022. aastal ja 2027. aastal. (tabel 2, kaart 2 , tabel 3).

Tabel 2. Raie pindala hektarites (ha) matkateega piirnevas riigimetsas 2020-2030.

Aasta	Lageraie	Harvendusraie
2020	0	30.60
2021	1.30	0
2022	3.00	0
2027	1.00	0
Kokku	5.30	30.60

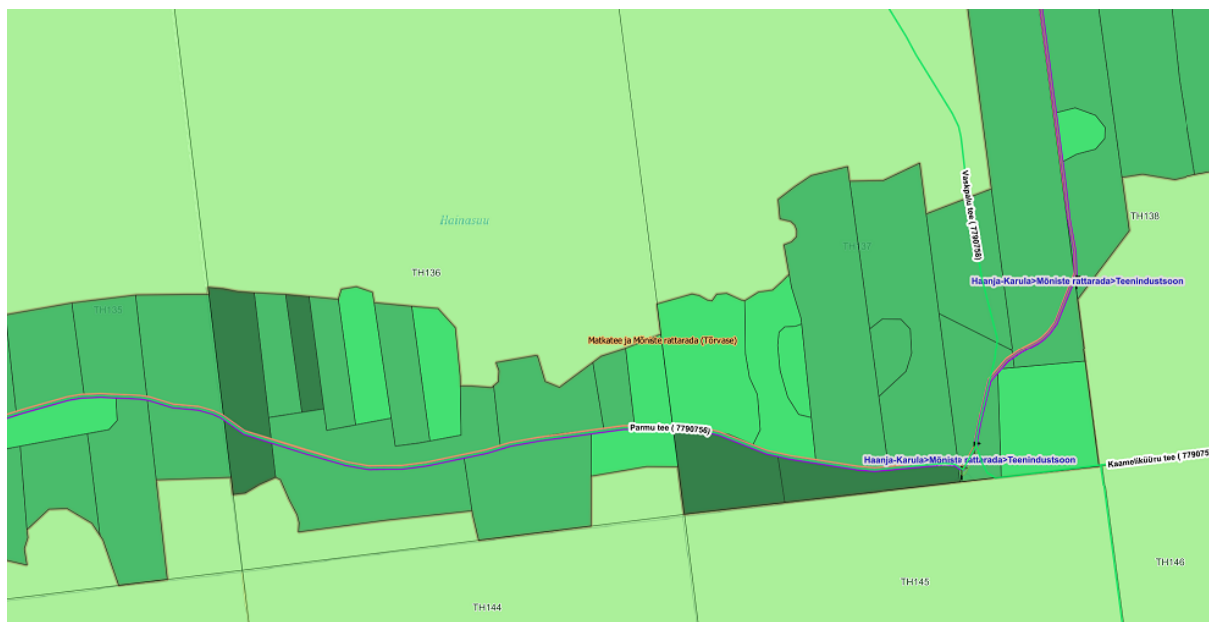

Kaart 1. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa.

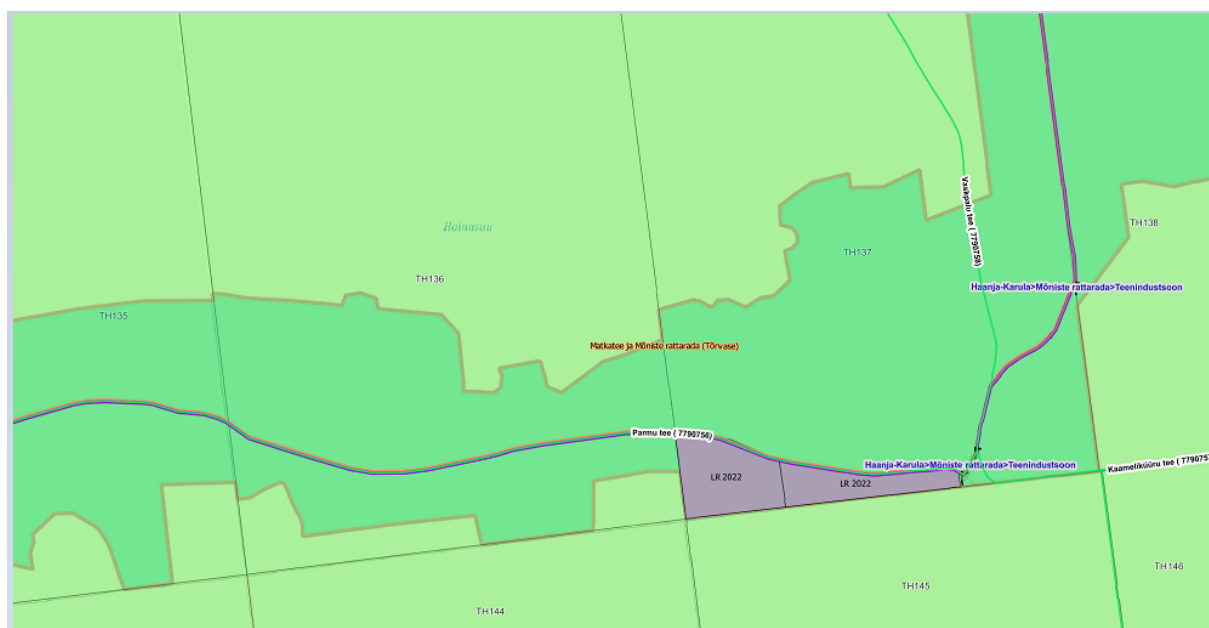

Kaart 2. Alal planeeritud raied kava kehtivuse perioodil.

Kaart 1-1. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa.

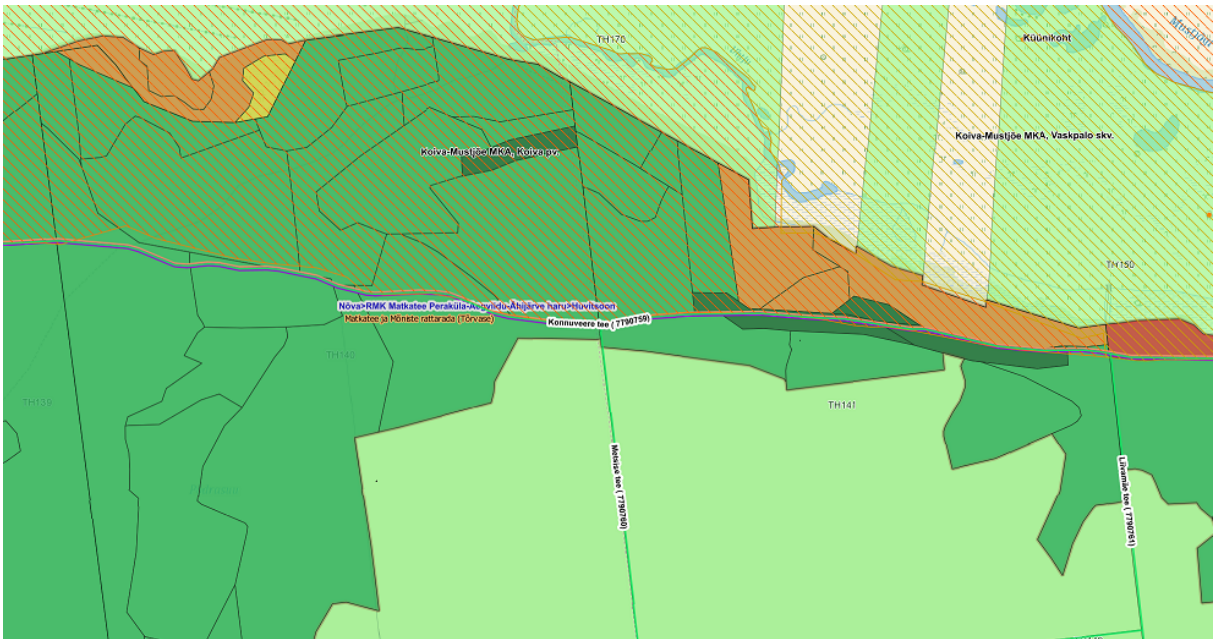

Kaart 2-1. Alal planeeritud raied kava kehtivuse perioodil.

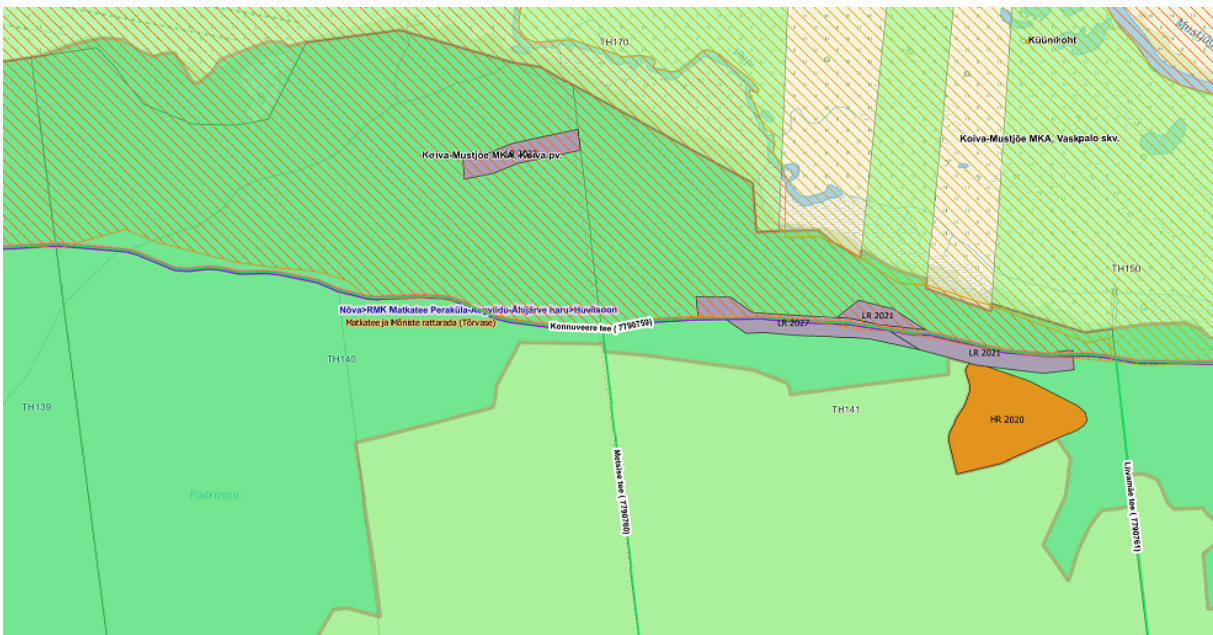

[illegible]

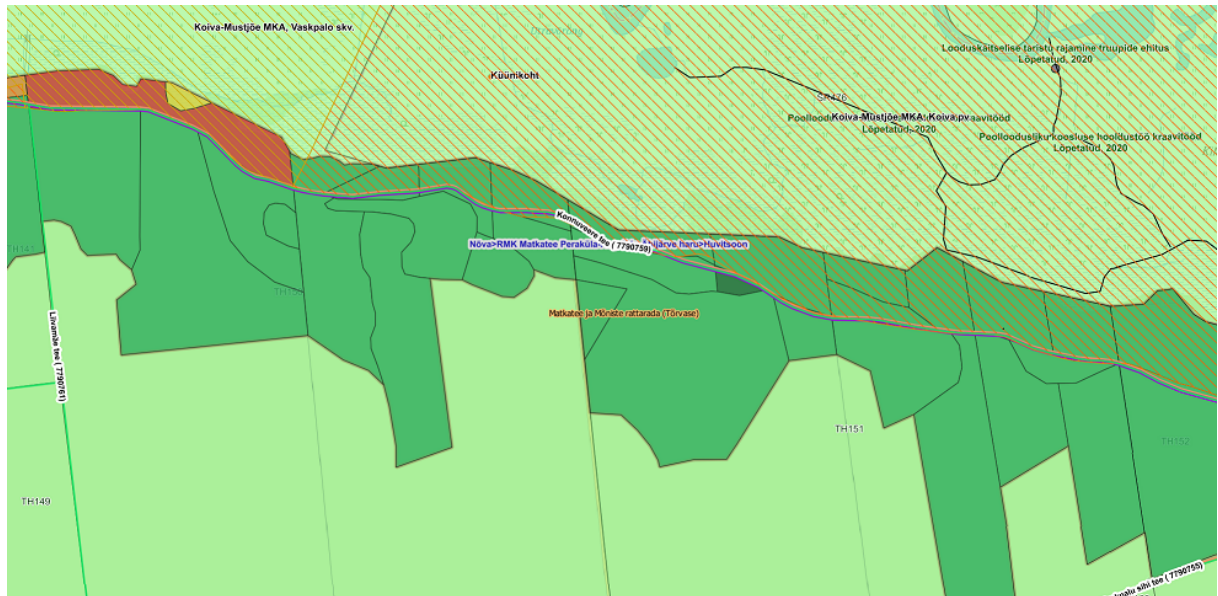
Kaart 1-3. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa.

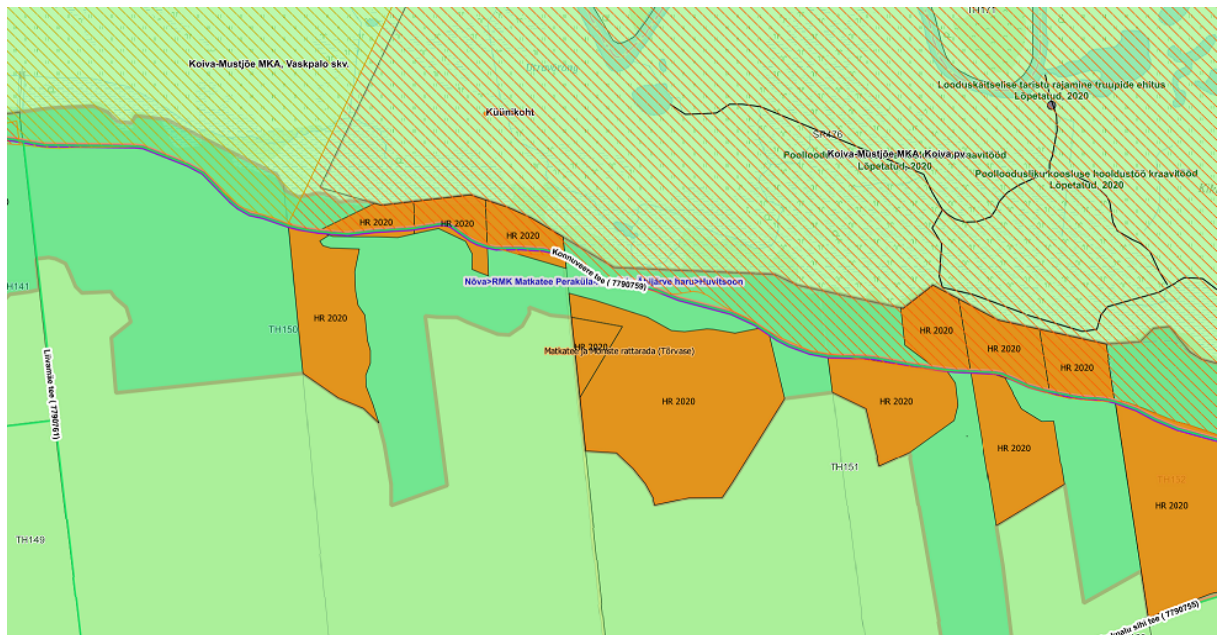
Kaart 2-3. Alal planeeritud raied kava kehtivuse perioodil.

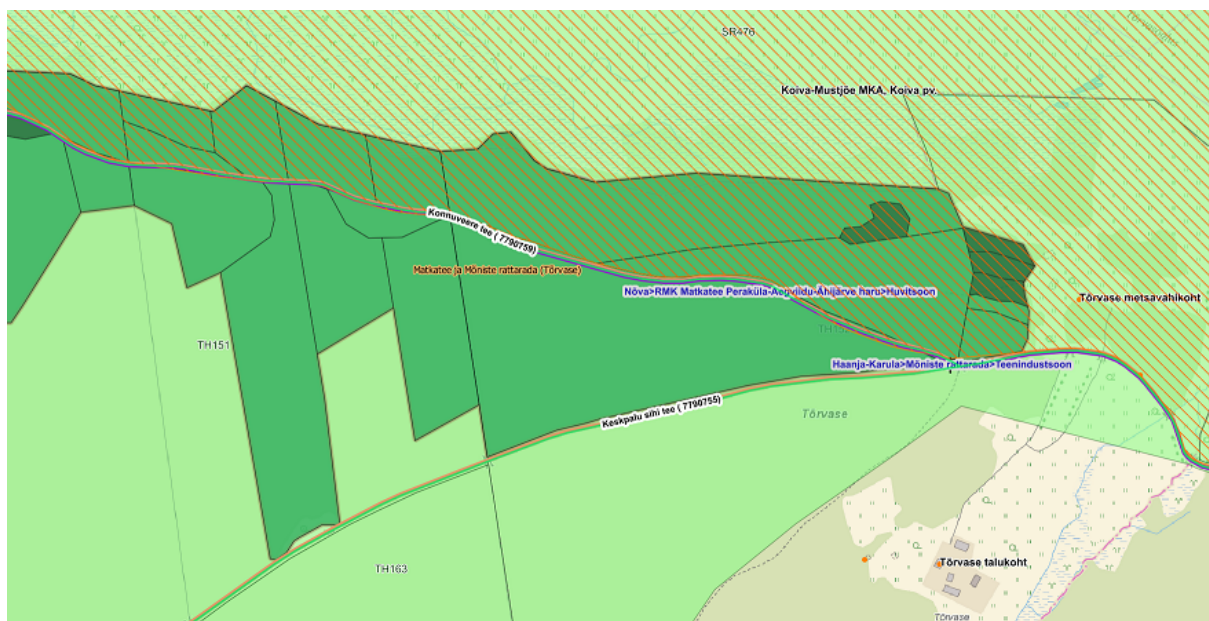
Kaart 1-4. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa.

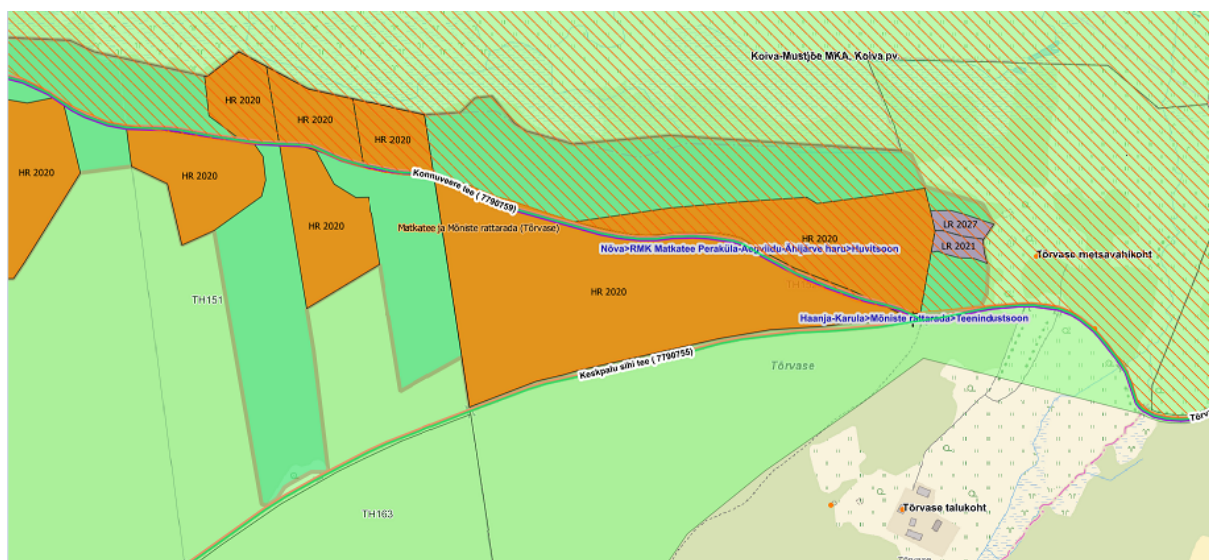
Kaart 2-4. Alal planeeritud raied kava kehtivuse perioodil.

Kaart 1-5. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa.

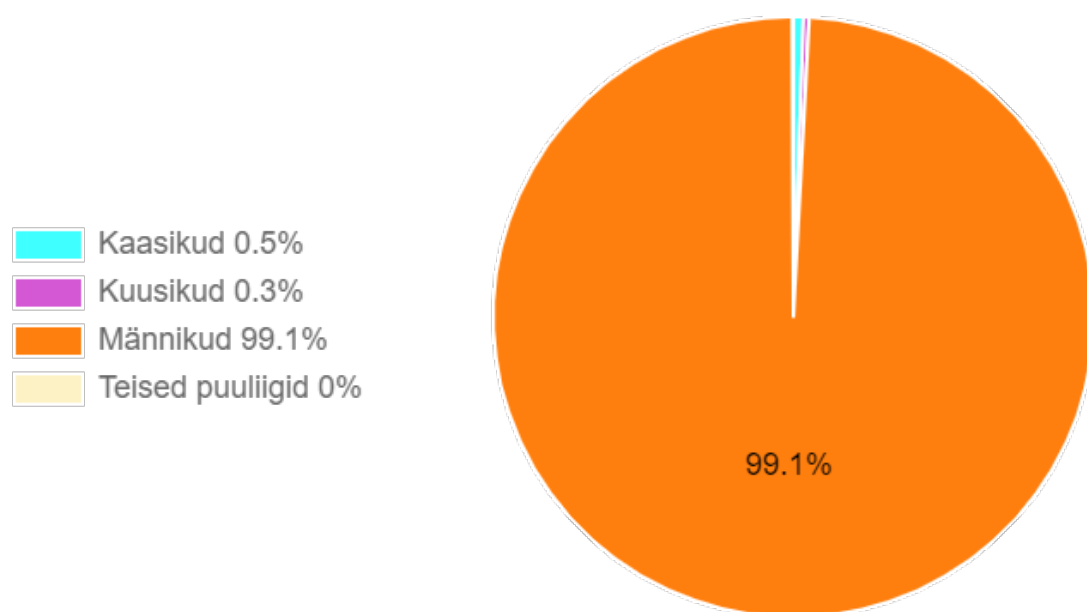

Kaart 2-5. Alal planeeritud raied kava kehtivuse perioodil.

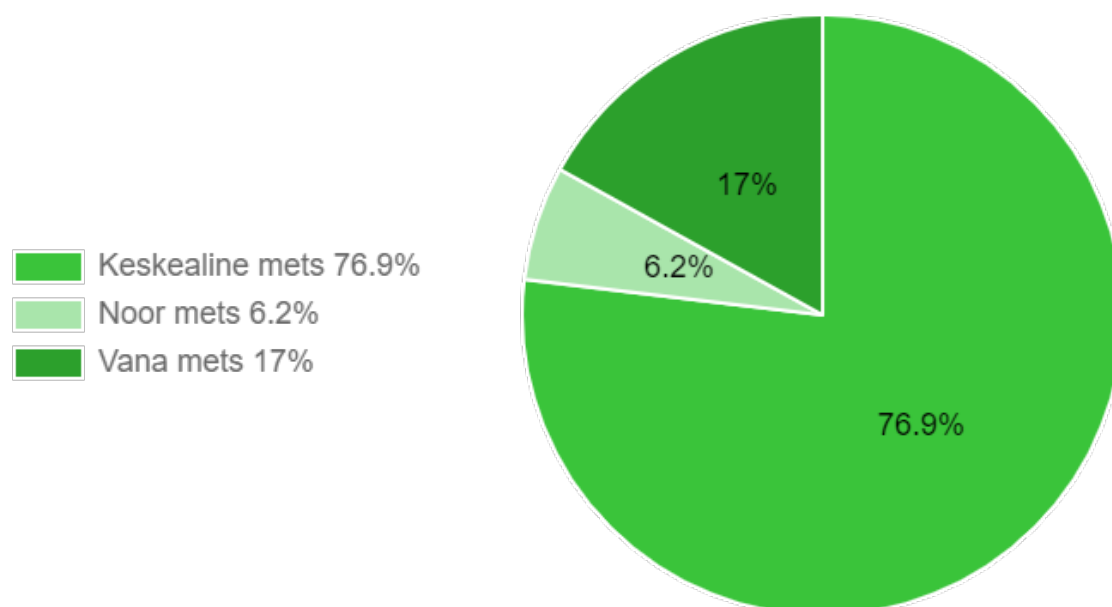

Tabel 3. Raiete nimekiri koos uuendatava puuliigiga matkatee ümbruse riigimetsades.

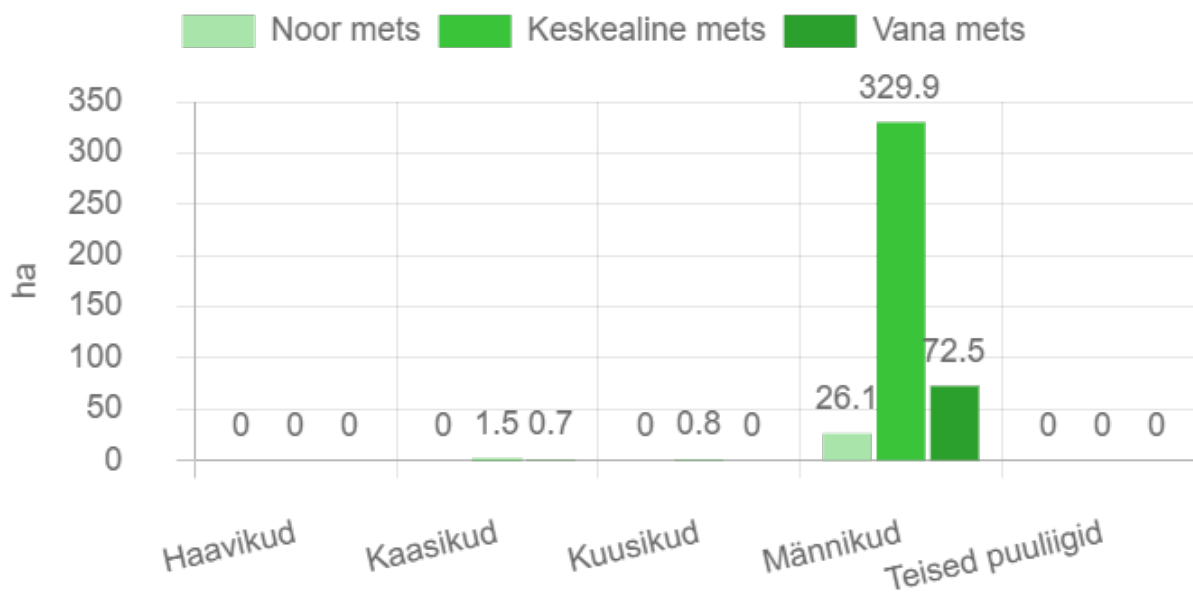
Kvartal	Eraldis	Puistu	Raieliik	Raieaasta	Uuendatav puuliik	Pindala, ha
TH137	28	Männikud	LR	2022	MA	1.5
TH137	29	Männikud	LR	2022	MA	1
TH139	14	Männikud	LR	2021	MA	0.2
TH140	22	Männikud	LR	2022	KU	0.5
TH141	7	Männikud	LR	2021	MA	0.2
TH141	11	Männikud	LR	2021	MA	0.7
TH141	12	Männikud	HR	2020	-	1.9
TH141	24	Männikud	LR	2027	MA	0.8
TH150	4	Männikud	HR	2020	-	0.4
TH150	5	Männikud	HR	2020	-	0.6
TH150	7	Männikud	HR	2020	-	0.6
TH150	34	Männikud	HR	2020	-	2.1
TH151	4	Männikud	HR	2020	-	0.8
TH151	5	Männikud	HR	2020	-	5.9
TH151	6	Männikud	HR	2020	-	1.8
TH151	22	Männikud	HR	2020	-	0.9
TH151	23	Männikud	HR	2020	-	0.8
TH151	30	Männikud	HR	2020	-	1.7
TH151	38	Männikud	HR	2020	-	0.4
TH152	2	Männikud	HR	2020	-	9.1
TH152	16	Männikud	HR	2020	-	3.6
TH152	26	Männikud	LR	2027	MA	0.2
TH152	27	Männikud	LR	2021	MA	0.2

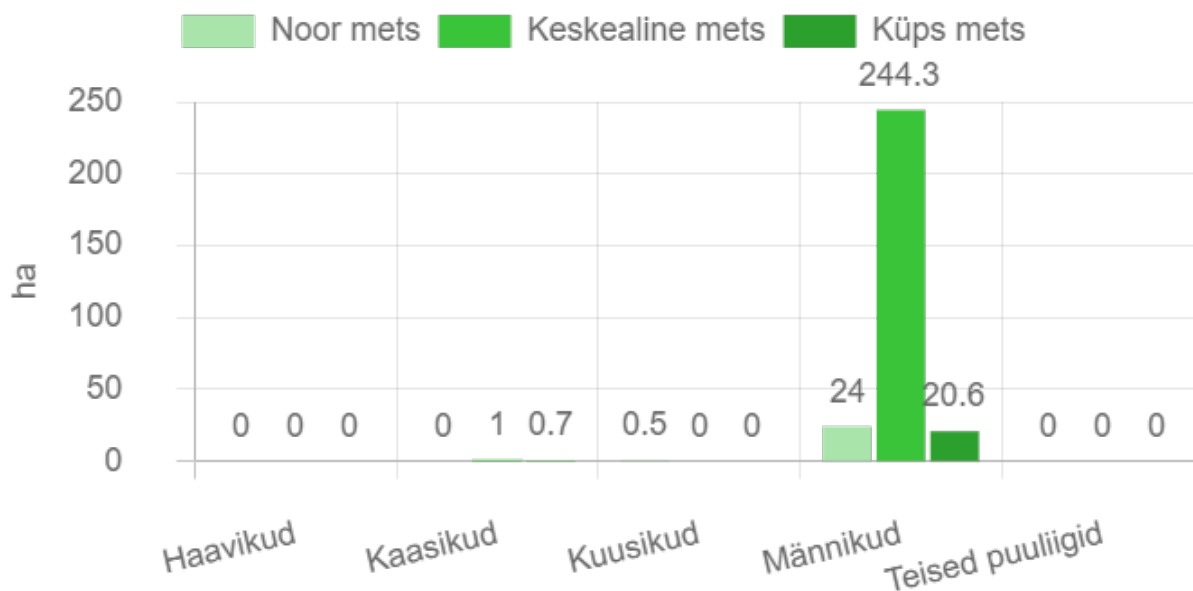
Joonis 6. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%) aastal 2030.

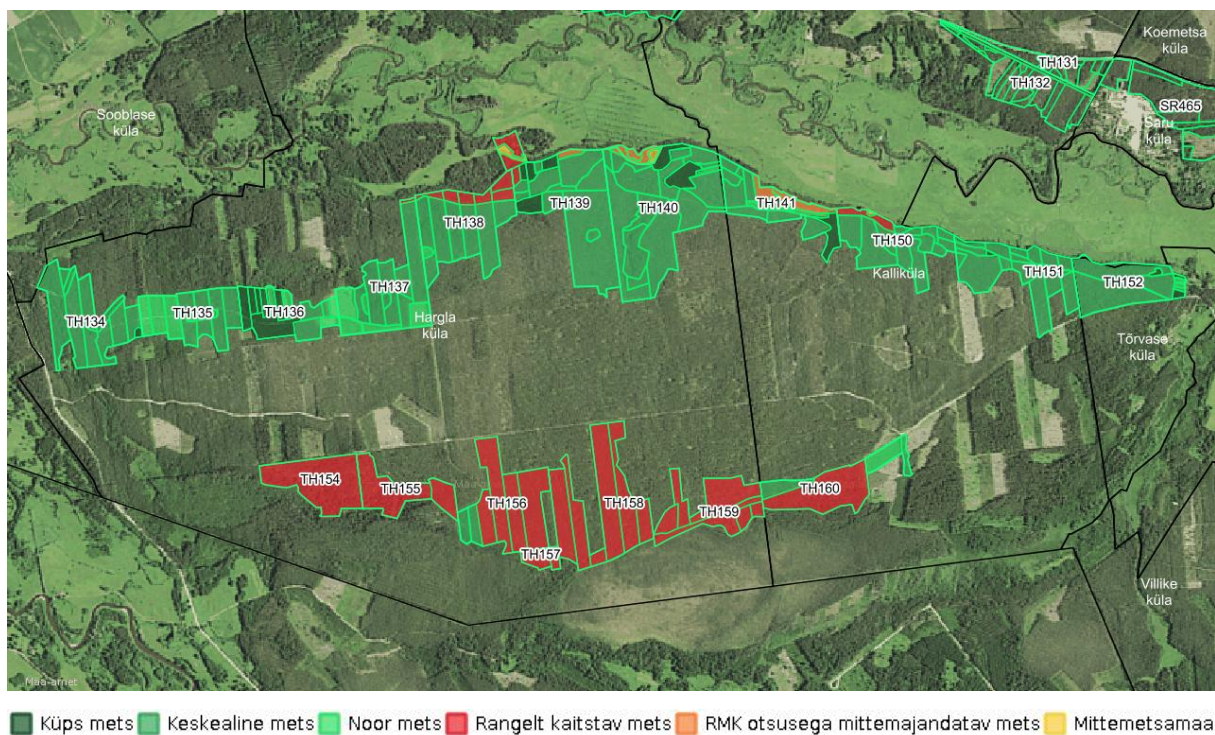
Joonis 7. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus aastal 2030 (%).

Joonis 8. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus aastal 2030 .

Joonis 9. Ala majandatavate metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa aastal 2030.

Kaart 3. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa aastal 2030.

IV Mõisted

Uuendusraiet tehakse puidu saamiseks ja uue metsa kasvatamiseks. RMK soovib säilitada meie metsade liigirikkust ja kasvatada erineva puuliigi puistuid seal, kus nad kasvavad kõige paremini.

Uuendusraie liigid on lageraie, turberaie ja valikraie.

- **Lageraie** korral raiutakse langilt ühe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud säilikpuud, mis toetavad elurikkust ja ka looduslikku uuenemist kohapealse seemnega.
- **Turberaie** korral raiutakse mets hajali paiknevate üksikpuude või häiludena pikema aja jooksul.
- **Valikraiet** tehakse erandjuhtudel, kui seda toetavad looduslikud tingimused ja metsa on võimalik kasvatada ja kasutada püsimeetsana. Mets raiutakse üksikute puude ja väikeste häiludena.

Hooldusraiet kasutatakse elujõulise metsa kasvatamiseks.

Hooldusraie liigid on valgustusraie, harvendusraie ja sanitaarraie.

- Nooremates metsades tehakse **valgustusraiet**, mille käigus raiutakse kõik tulevasse suurde metsa mittesobivad puud ja tehakse kasvuruumi eelistatud peapuuliigile.
- Vanemates metsades tehakse **harvendusraiet**, mille käigus tõstetakse metsa väärtust tiheduse reguleerimise teel. Harvendusraiega raiutakse enamuspuuliigi kasvu segavad puud.
- Metsa halvenenud tervisliku seisundi parandamiseks tehakse **sanitaarraiet**.